C/2024/6819

29.11.2024

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 21 päivänä lokakuuta 2024,

Italian talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta

(C/2024/6819)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä ”tukiväline”, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta sekä vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä ”REPowerEU-asetus”, joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Italia on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen” tarjotakseen tietoa poliittisten päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Kyseisistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä toimivat sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 tiedonannon ”Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024”. Kyseisessä tiedonannossa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukykyyn liittyvät vahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykytekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024; tämä käynnisti vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti 22 päivänä maaliskuuta 2024 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen 2024, jossa se katsoi, että Italia kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoa tai sen riskiä ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Italian vuoden 2024 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komissio antoi lisäksi suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi 12 päivänä huhtikuuta 2024 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([5]), jäljempänä ”euroaluetta koskeva vuoden 2024 suositus”, ja 11 päivänä maaliskuuta 2024 yhteisen työllisyysraportin.

(5) Unionin uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta, muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 ([6]) ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2011/85/EU ([7]). Uuden talouden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Uusi talouden ohjausjärjestelmä parantaa myös kansallista sitoutumista ja lisää keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma sisältää jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset, jotka kattavat neljän tai viiden vuoden pituisen suunnittelukauden kansallisen vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([8]) on täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle perustamissopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen kyseisten kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laatimista komissio julkaisi 21 päivänä kesäkuuta 2024 jäsenvaltioiden kansallisissa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisissa suunnitelmissa ja vuotuisissa edistymisraporteissa annettavia tietoja koskevia ohjeita. Komissio toimitti jäsenvaltioille tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot asetuksen (EU) 2024/1263 5 ja 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on toimitettava kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa viimeistään 20 päivänä syyskuuta 2024, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädäntökehyksensä mukaisesti keskustella kansallisen parlamenttinsa kanssa keskipitkän aikavälin suunnitelmansa luonnoksesta, pyytää itsenäisiltä finanssipolitiikan instituutioilta lausunnon ja järjestää työmarkkinaosapuolten ja muiden kansallisten sidosryhmien kuulemisen.

([5]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2024, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Neuvoston direktiivi 2011/85/EU, annettu 8 päivänä marraskuuta 2011, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: ”Nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(6) Vuonna 2024 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen tukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä elpymis- ja palautumissuunnitelmille, joita on tarkistettu, päivitetty tai muutettu asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Italia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V vahvistettuja arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([9]); päätöstä muutettiin 8 päivänä joulukuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivittämisen osalta ja sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku ([10]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti, että komissio hyväksyy päätöksen, jossa todetaan, että Italia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Italia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2024 vakausohjelmansa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 ([11]) 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Italian puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Italiaa koskevan vuoden 2024 maaraportin. Siinä arvioidaan Italian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Italia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Italian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Italiasta perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Italian makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin huhtikuussa 2024. Komissio totesi 19 päivänä kesäkuuta 2024, että Italialla on makrotalouden epätasapainoja. Vuonna 2023 sillä havaittiin olevan liiallisia epätasapainoja. Italialla on edelleen haavoittuvuuksia, jotka liittyvät erityisesti suureen julkiseen velkaan ja heikkoon tuottavuuden kasvuun yhdistettynä työmarkkinoilla ja rahoitusmarkkinoilla yhä ilmeneviin heikkouksiin, millä on rajatylittävää merkitystä. Italian julkinen velka suhteessa BKT:hen supistui huomattavasti covid-19-kriisin huipusta, mikä johtui pääasiassa nimellisen BKT:n voimakkaasta kasvusta. Julkisen talouden velkasuhde on kuitenkin edelleen suuri, yli 137 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja laskusuuntauksen ennustetaan kääntyvän nousuun tänä ja ensi vuonna. Tämä suuntauksen muutos johtuu suuresta velkaa kasvattavan velkakannan korjauserästä, supistumisesta huolimatta edelleen suuresta julkisen talouden alijäämästä ja nimellisen BKT:n kasvun hidastumisesta. Tuottavuuden kasvu on ollut kaiken kaikkiaan ja keskimäärin myönteistä mutta vähäistä, mikä osoittaa uudistusten ja investointien tarpeen rakenteellisten puutteiden korjaamiseksi ja tuottavuuden kasvulle suotuisten olosuhteiden edistämiseksi. Työmarkkinaolosuhteet ovat parantuneet viime vuosina eivätkä aiheuttaneet palkkapaineita. Työvoimaosuus on noussut ennätystasolle, vaikkakin taso on edelleen suhteellisen alhainen. Rahoitusalan vahvistuminen on jatkunut, kun pankkien varojen laatu ja kannattavuus ovat parantuneet ja kun italialaisten pankkien edelleen huomattava alttius valtion luottoriskille ja taseissaan oleville valtion takaamille lainoille on vähentynyt. Politiikkatoimet ovat olleet onnistuneita haavoittuvuuksien korjaamisessa, myös elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon kautta, jolla muun muassa edistetään tuottavuutta ja BKT:n potentiaalista kasvua julkisen talouden velkasuhteen pienentämiseksi pitkällä aikavälillä. Elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanovauhdin ylläpitäminen on edelleen olennaisen tärkeää, ja uudet politiikkatoimet olisivat hyödyllisiä. Korkean julkisen talouden velkasuhteen

([9]) ST 10160/21 INIT, ST 10160/21 ADD 1, ST 10160/21 ADD 1 REV 1, ST 10160/21 ADD 1 REV 2.

([10]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä joulukuuta 2023, Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 13 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 16051/23 INIT ja ST 16051/23 ADD 1).

([11]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1466/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

pienentäminen edellyttää selvästi lisätoimia. Uudistettu vakaus- ja kasvusopimus, mukaan lukien liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn soveltaminen, tarjoaa soveltuvan ja vahvan valvontamekanismin, jolla voidaan reagoida julkisen talouden kestävyyteen liittyviin riskeihin ja täydentää makrotalouden epätasapainojen menettelyn mukaista valvontaa.

(11) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaisesti Italian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 8,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, laski 7,4 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 140,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2023 loppuun mennessä 137,3 prosenttiin. Kuten komission 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamassa tiedonannossa ”Finanssipoliittinen ohjaus vuodeksi 2024” ilmoitetaan, komissio on toteuttanut ensimmäisen vaiheen alijäämäperusteisten liiallisen alijäämän menettelyjen käynnistämiseksi vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen. Komissio antoi 19 päivänä kesäkuuta 2024 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa arvioitiin Italian julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2023 Italian julkisen talouden alijäämä ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin alijäämän viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että kyseisen arvioinnin perusteella ja tarkasteltuaan perussopimuksen 126 artiklan 4 kohdan mukaisesti laadittua talous- ja rahoituskomitean lausuntoa komissio aikoi ehdottaa liiallisen alijäämän menettelyn aloittamista Italian osalta heinäkuussa 2024 suosittamalla neuvostolle, että tämä antaisi perussopimuksen 126 artiklan 6 kohdan mukaisen päätöksen liiallisen alijäämän olemassaolosta Italiassa.

(12) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022 ([12]) Italialle, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023 maltillinen finanssipolitiikka erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvua pienemmäksi kuin keskipitkän aikavälin potentiaalinen tuotannon kasvu ([13]), kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Italialle suositettiin samalla, että se olisi valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Italialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloitteen, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys ([14]) oli vuonna 2023 hieman elvyttävä (0,3 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka oli 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen ja 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kiristävä vaikutus johtuu siitä, että energian hintojen noususta kärsiville kotitalouksille ja yrityksille tarkoitettujen (kohdennettujen ja kohdentamattomien) hätätukitoimenpiteiden kustannukset ovat vähentyneet 1,4 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Eläkkeet ja verokiilan leikkaukset olivat kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvun päätekijöitä (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä). Vuonna 2023 tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 2,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 eli ne kasvoivat 0,3 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. Italia rahoitti lisäinvestointeja tukivälineestä ja muilla unionin varoilla. Se rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, kuten älykkäiden verkkojen vahvistamiseen, ”Tyrrhenanmeren yhteyden” rakentamiseen, nopeiden joukkoliikennejärjestelmien kehittämiseen, vedyn tuotantoon ympäristövaurioalueilla, nopeisiin internetyhteyksiin ja julkishallinnon digitalisointiin. Kyseisiä julkisia investointeja rahoitetaan osittain tukivälineestä ja muista unionin varoista.

(13) Vuoden 2024 vakausohjelmassa julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalisen BKT:n kasvun ennustetaan olevan 1,0 prosenttia vuonna 2024 ja 1,2 prosenttia vuonna 2025, kun taas yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitatun inflaation ennustetaan olevan 1,2 prosenttia vuonna 2024 ja 1,8 prosenttia vuonna 2025. Muuttumattoman lainsäädäntöskenaarion mukaan julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen ennustetaan supistuvan 4,3 prosenttiin vuonna 2024 ja 3,7 prosenttiin vuonna 2025, kun taas julkisen talouden velkasuhteen on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 0,5 prosenttiyksiköllä 137,8 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 138,9 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan supistuvan niin, että se on 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja 2,2 prosenttia vuonna 2027. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan sen vuoksi jäävän alle perussopimuksessa alijäämälle asetetun viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, vuodesta 2026 alkaen. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden velkasuhteen ennakoidaan puolestaan kasvavan edelleen 139,8 prosenttiin vuonna 2026 ja supistuvan hieman 139,6 prosenttiin vuonna 2027.

([12]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Italian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Italian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 96).

([13]) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan Italian keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu vuonna 2023 on kymmenen vuoden keskimääräisen reaalisen potentiaalisen kasvun ja vuoden 2023 BKT-deflaattorin perusteella nimellismääräisesti arviolta 5,9 prosenttia.

([14]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 0,9 prosenttia vuonna 2024 ja 1,1 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI:llä mitattu inflaatio on 1,6 prosenttia vuonna 2024 ja 1,9 prosenttia vuonna 2025.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 4,4 prosenttia vuonna 2024 ja julkisen talouden velan määrän odotetaan kasvavan 138,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä. Alijäämän ennustettu supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa energiatukitoimenpiteiden asteittaisesta lakkauttamisesta ja asuntojen kunnostamiseen tarkoitettujen verohyvitysten huomattavasti alhaisemmista talousarviokustannuksista (0,25 % suhteessa BKT:hen noin 3,5 %:sta vuonna 2023). Tämä on seurausta lainsäädännön muutoksista, jotka johtivat myös uusien verohyvitysten tilastolliseen luokitteluun ”ei-maksettaviksi” (kun taas aiemmat verohyvitykset luokiteltiin ”maksettaviksi”). Julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuonna 2024 johtuu velkakannan korjauserän voimakkaasta kasvusta, jonka taustalla on asuntojen peruskorjausten vuosien 2021–2023 verohyvitysten, jotka oli jo kirjattu suoritusperusteisesti kassavirran alijäämään, viivästynyt vaikutus. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan kiristävä, 3,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ”avustukset”, rahoitetaan menoja 0,6 prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Italian julkisen talouden rahoitusasemaan tai julkiseen velkaan. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että tukivälineen lainoilla taataan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 vastaava määrä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(17) Neuvosto suositti ([15]) 14 päivänä heinäkuuta 2023 Italialle, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([16]) nimelliskasvun enintään 1,3 prosenttiin. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 alustavia talousarviosuunnitelmia laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisten alijäämien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Italian kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ennakoidaan vuonna 2024 supistuvan 2,8 prosenttia ([17]) eli suositeltua enimmäiskasvua vähemmän. Kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen suositellun enimmäiskasvun alitus vuonna 2024 on 2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nettomenot vuonna 2023 olivat kuitenkin suosituksen antamisajankohtana 2,9 prosenttia odotettua suuremmat suhteessa BKT:hen. Jos nettomenot olisivat olleet vuonna 2023 samat kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin, nettomenojen kasvu vuonna 2024 olisi ollut 0,9 prosenttia enemmän suhteessa BKT:hen kuin suositeltu kasvuvauhti. Sen vuoksi komissio katsoo, että kun otetaan huomioon vuoden 2023 odotettua suuremmista nettomenoista johtuva vertailuajakohdan vaikutus, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ei arvioida olevan täysin suosituksen mukaisia.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Italia purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto suositti vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Italia varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ([18]) ovat suhteessa BKT:hen 1,0 prosenttia vuonna 2023 ja 0,0 prosenttia vuonna 2024. Jos saatavat säästöt käytettäisiin neuvoston suosituksen mukaisesti julkisen talouden alijäämän supistamiseen, julkisen talouden sopeutus olisi kyseisten kehitysarvioiden perusteella 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([19]) kiristävä vaikutus finanssipolitiikan viritykseen olisi samana vuonna 2,7

([15]) Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Italian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Italian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 105).

([16]) Nettomääräisillä perusmenoilla tarkoitetaan kansallisesti rahoitettuja menoja ilman i) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, ii) korkomenoja, iii) suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja sekä iv) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

([17]) Tässä otetaan huomioon suuruudeltaan 0,04 prosenttia suhteessa BKT:hen olevat kertaluontoiset toimenpiteet vuonna 2024, jotka liittyvät erilaisiin lähdeveroihin ja tuloihin, jotka liittyvät verovelvollisten aiemman verokantansa vapaaehtoiseen vakiinnuttamiseen (niin kutsuttu ”tregua fiscale”) sekä seuraamusten ja sakkojen vähenemiseen, jota lievennettiin toimilla, jotka liittyivät Italian toukokuussa 2023 kärsimiin tulviin (sekä suuruudeltaan 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen olevat kertaluonteiset toimenpiteet vuonna 2023, jotka liittyvät erilaisiin lähdeveroihin ja tuloihin, jotka liittyvät verovelvollisten aiemman verokantansa vapaaehtoiseen vakiinnuttamiseen (niin kutsuttu ”tregua fiscale”) sekä seuraamusten ja sakkojen vähenemiseen, jota lievennettiin toimilla, jotka liittyivät Italian toukokuussa 2023 kärsimiin tulviin). Neuvosto mainitsi 14 päivänä heinäkuuta 2023 myös Italiaa toukokuussa 2023 koetelleet tuhoisat tulvat ja totesi, että tulvien yhteydessä annetun suoran hätätilanteen tuen kustannukset otettaisiin huomioon myöhemmin arvioitaessa julkista taloutta koskevien neuvoston suositusten noudattamista ja että ne katsottaisiin periaatteessa kertaluontoisiksi ja väliaikaisiksi toimenpiteiksi.

([18]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

([19]) Tätä vaikutusta mitataan julkisen talouden perusmenojen muutoksena suhteessa BKT:n keskipitkän aikavälin (kymmenen vuoden) keskimääräiseen potentiaaliseen nimelliseen kasvuun. Perusmenoista on vähennetty i) harkinnanvaraisten tulopuolen toimenpiteiden lisävaikutus julkiseen talouteen, ii) kertaluontoiset toimenpiteet, iii) suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot ja iv) tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), ja muista unionin rahastoista rahoitetut menot. Muutos ilmaistaan suhteessa nimelliseen BKT:hen.

prosenttia suhteessa BKT:hen. Jälkimmäisen taustalla on kuitenkin muiden pääomamenojen (3,2 % suhteessa BKT:hen) kiristävä vaikutus, mikä liittyy pääasiassa johdanto-osan 15 kappaleessa tarkoitettuun asuntojen peruskorjausten verohyvityksiin liittyvien tukien jyrkkään vähentämiseen vuonna 2024. Kansallisesti rahoitetuilla juoksevilla perusmenoilla arvioidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen, johon nykyisten energiatukitoimenpiteiden asteittainen lakkauttaminen vaikuttaa, elvyttävä vaikutus, joka on 0,4 prosenttia BKT:stä, mikä viittaa siihen, että nykyisistä energiatukitoimista saatavat 0,8 prosentin BKT-säästöt käytetään täysimääräisesti elvyttävään politiikkaan, joka lisää juoksevia nettomenoja vuonna 2024, mukaan lukien verokiilojen leikkaukset. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteet on purettu vuosina 2023 ja 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Saatavia säästöjä ei kuitenkaan ennakoida käytettävän kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Vaarana on, että tämä ei ole neuvoston suosituksen mukaista.

(19) Lisäksi neuvosto suositti, että Italia jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vähenevän 2,9 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2023 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ([20]). Tämä vastaa neuvoston suositusta. Unionin varoista saatavilla tuloilla rahoitettavien julkisten menojen, tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan puolestaan vähenevän 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (kun ne vuonna 2023 olivat 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen), pääasiassa koheesiota ja Euroopan alueita tukevaan elpymisapuun (ReactEU-väline) liittyen.

(20) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,7 prosenttia vuonna 2025 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa verokiilan leikkausten odotetusta pitkittymisestä olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, ja korkomenojen kasvusta. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen niin, että se on vuoden 2025 lopussa 141,7 prosenttia. Julkisen talouden velkasuhteen ennustettu kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa epäsuotuisammasta korkokasvuvauhdista ja velkaa kasvattavan velkakannan korjauserästä, joka liittyy asuntojen peruskorjausten valtiontukien viivästyneeseen kassavaikutukseen.

(21) Italian verotulot suhteessa BKT:hen ovat suhteellisen suuret muihin jäsenvaltioihin verrattuna, ja suurin osuus on peräisin työnteon verotuksesta. Sen jälkeen, kun Italian parlamentti hyväksyi mahdollistavan lain, jolla annetaan laajat valtuudet uudistaa verojärjestelmää, hallitus hyväksyi useita täytäntöönpanoasetuksia. Tähän mennessä hyväksytyillä toimenpiteillä ei kuitenkaan vastata verotusjärjestelmän keskeisiin haasteisiin, ja leikkaukset verokiilaan, joista säädetään vain vuoteen 2024 asti ja jotka rahoitetaan tilapäisillä säännöksillä, ovat melko rajallisia. Lisäksi kiinteiden verojärjestelmien laajentaminen, myös itsenäisten ammatinharjoittajien osalta, heikentää verojärjestelmän horisontaalista tasapuolisuutta ja tehokkuutta vähentämällä uudelleenjakoa, suosimalla tiettyjä veronmaksajien luokkia ja estämällä yritysten kasvua. Osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa toteutetaan useita tärkeitä verojärjestelmän hallintoa ja yksinkertaistamista koskevia toimenpiteitä, kuten esitäytettyjen alv-ilmoitusten käyttöönotto, mutta muilla viimeaikaisilla toimenpiteillä voi olla kielteisiä vaikutuksia verosäännösten noudattamiseen. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa viiden vuoden veronkantoaika, veronkiertoon ja sosiaaliturvamaksuihin liittyvien sanktioiden vähentäminen sekä veroarmahdusten kaltaisten toimenpiteiden uudistaminen. Myös pienyritysten verovelkoja koskevan verovelvollisen ja verohallinnon välisen ennakkosopimusjärjestelmän vaikutusta verosääntöjen noudattamiseen on seurattava tiiviisti. Verojärjestelmän rakenteellisempi ja kasvumyönteisempi uudistus edellyttäisi sitä, että verorasite siirrettäisiin budjettineutraalisti tuotannollisista tekijöistä muihin kasvulle vähemmän haitallisiin lähteisiin. Suunnitellun arvonlisäveron yksinkertaistamisen yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa, eikä verouudistuksen mahdollistavaan lakiin sisällytetty kiinteistörekisteriarvoja, jotka ovat suuriltaosin vanhentuneita ja markkina-arvoista poikkeavia. Lisäksi julkisiin käyttöoikeussopimuksiin, esimerkiksi rantojen osalta, on todettu liittyvän huomattavia tulonmenetyksiä. Suhteellisen suurista ympäristöverotuloista huolimatta Italian verojärjestelmä voisi tukea vihreää siirtymää paremmin erityisesti yhdenmukaistamalla verotusta energialähteiden ja ajoneuvojen, myös työsuhdeautojen, hiilidioksidipäästöjen tasolla.

([20]) Ensimmäiseen desimaaliin pyöristettäessä kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ero vuosina 2023 ja 2024 on 0,0.

(22) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Kyseisten uudistusten ja investointien odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Italian pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta Italia voi täyttää elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät sitoumukset elokuuhun 2026 mennessä, on olennaisen tärkeää, että se jatkaa uudistusten ja investointien toteuttamista puuttumalla asiaankuuluviin haasteisiin varmistaen samalla vahvat hallinnolliset valmiudet. Erityisesti investoinnit keskittyvät voimakkaasti elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon loppupuolelle, ja niihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(23) Italian edellytetään osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060 ([21]) 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan ohjelmien väliarviointia tarkastelevan kutakin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+), koheesiorahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) tuettua koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Kyseinen väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan unionin rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Italia on edistynyt koheesiopolitiikan ohjelmien ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta vielä on jäljellä haasteita, ja alueellisia eroja esiintyy pohjoisen keskiosan ja eteläisten alueiden välillä. Koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanon nopeuttaminen sekä hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen kansallisella ja erityisesti valtiotasoa alemmalla tasolla on ratkaisevan tärkeää. Ohjelmissa sovitut toimintalinjat ovat edelleen ajankohtaisia. Hallinnollisia valmiuksia kehittävien toimenpiteiden lisäksi on erityisen tärkeää, että tutkimukseen, innovointiin ja kilpailukykyyn tehtävät investoinnit toteutetaan nopeasti erityisesti vähemmän kehittyneillä alueilla infrastruktuurin kehittämissuunnitelmien ja alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden rinnalla. Italian olisi jatkettava keskeisten julkisten palvelujen, erityisesti vesi- ja jätepalvelujen, laadun parantamista etelässä muun muassa edistämällä aluetason toimijoiden käyttöä. On edelleen tärkeää edistää täydennys- ja uudelleenkoulutusta, myös vihreän siirtymän osalta, kasvattamalla korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuutta ja koulutukseen osallistuvien aikuisten määrää. Erityisesti etelässä toimintalinjana on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrän vähentäminen parantamalla koulutusjärjestelmää ja kohdentamalla aktiivista työmarkkinapolitiikkaa nykyistä paremmin. Lisäksi on tarpeen jatkaa naisten työllisyyden tukemista lisäämällä kohtuuhintaisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen tarjontaa. Italia voisi myös hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/795 ([22]) perustettua Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä tukeakseen teollisuuden ekosysteemien muutosta erityisesti etelässä. Tehokkaita toimia voisivat olla teollisuuden yhdennetyt toimintapolitiikat, joilla tuetaan strategisten teknologioiden kehittämistä ja soveltamista erityisesti digitaalisessa innovoinnissa, puhtaissa ja resurssitehokkaissa teknologioissa ja erityisesti aloilla, joilla on jo vahva asema etelässä, kuten auto- ja ilmailuteollisuudessa. Uutta etelän erityistalousaluetta koskevasta strategisesta suunnitelmasta voisi tulla johdonmukainen kehys, jolla edistetään yritysten innovointia ja tuottavuutta keskittymällä kriittisiin hankkeisiin ja vahvistamalla integraatiota arvoketjuissa.

(24) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla unionin varoilla vastataan, Italialla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät verotukseen, väestörakenteeseen ja sen julkisen talouden kestävyyteen kohdistamiin vaikutuksiin, teollisuusstrategiaan ja kilpailupolitiikkaan.

(25) Italian väestö on yksi unionin jäsenvaltioiden vanhimmista, sen syntyvyys on yksi unionin alhaisimmista ja ensi kertaa synnyttävät naiset ovat Italiassa keskimääräisesti vanhempia kuin muualla unionissa. Muuttotase on edelleen positiivinen, mutta ei enää kompensoi alhaista syntyvyyttä. Tämän seurauksena työikäinen väestö vähenee edelleen, mikä rajoittaa potentiaalista kasvua. Viime vuosina käyttöön otettujen varhaiseläkejärjestelmien pahentama epäsuotuisan väestökehitys lisää eläkemenojen osuutta suhteessa BKT:hen vuoteen 2040 asti. Pidemmällä aikavälillä eläkemenojen odotetaan laskevan asteittain, mihin vaikuttaa myös vuoden 2011 eläkeuudistus, jos se toteutetaan

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta ja direktiivin 2003/87/EY sekä asetusten (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/241 muuttamisesta (EUVL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

täydessä laajuudessaan, mukaan lukien rajoittamalla varhaiseläkejärjestelmiä. Vahvemmat ja osallistavammat työmarkkinat, erityisesti naisille ja nuorille, sekä parempi työn laatu, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että työssäkäyvien köyhyys vähenee ja epätyypillisissä työsuhteissa olevat työntekijät saavat parempaa sosiaalista suojelua, voivat auttaa lieventämään väestörakenteeseen liittyviä haastetta. Tältä osin tärkeässä roolissa voisivat olla myös perheeseen liittyvät toimintapolitiikat, kuten toimenpiteet, joilla edistetään työ- ja yksityiselämän tasapainoa, yhtäläisiä mahdollisuuksia sekä helposti saatavilla olevia ja laadukkaita hoitopalveluja. Lisäksi maahanmuutolla voitaisiin torjua väestön vähenemistä erityisesti lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Vaikka vuonna 2024 toteutetut toimenpiteet lisäävät Italiaan pääsevien unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten määrää ja yksinkertaistavat ulkomaisten koulutusnimikkeiden tunnustamista, kattava strategia korkeasti koulutettujen työntekijöiden ja opiskelijoiden houkuttelemiseksi ja säilyttämiseksi on edelleen avainasemassa aivovuodon ja negatiivisen väestökehityksen torjunnassa. Tässä yhteydessä kaikki nämä toimenpiteet auttaisivat myös tukemaan ylöspäin suuntautuvaa sosiaalista lähentymistä vuonna 2024 testatun komission yksiköiden sosiaalisen lähentymisen kehykseen perustuvan toisen vaiheen analyysin mukaisesti. Komission olisi valvottava eurooppalaisen ohjausjakson työllisyyspolitiikan suuntaviivojen täytäntöönpanoa muun muassa sosiaaliseen lähentymiseen kohdistuvien riskien tunnistamista koskevan kehyksen avulla asetuksen (EU) 2024/1263 3 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti.

(26) Etelä-Italian talous edisti covid-19-kriisin jälkeistä elpymistä. Eteläisillä alueilla taloudelliselle toiminnalle on ominaista pohjoisen keskiosan alueiden taloudellista toimintaa pienempi lisäarvo. Lisäksi erityisesti hiilestä irtautumisen odotetaan vaikuttavan erityisesti eteläisten alueiden vientiin. Useat politiikkatoimet, erityisesti verokannustimet, tukevat taloudellista toimintaa etelässä. Italia perusti vuonna 2023 etelään yhden erityistalous-alueen ja siirsi vastuun aiemmista talousalueista yhden elimen alaisuuteen ministerineuvoston kansliaan 1 päivästä maaliskuuta 2024 alkaen. Alueen strateginen suunnitelma on määrä hyväksyä viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2024. Tukiväline ja muut unionin varat edistävät investointeja ja uudistuksia eteläisillä alueilla. Etelä tarvitsee teollisuus- ja kehitysstrategian nykyisten politiikkatoimien kohdentamiseksi paremmin ja unionin ja kansallisten investointien lisäarvon parantamiseksi. Tältä osin monilla aloilla etelässä, kuten logistiikassa ja uusiutuvan energian arvoketjuissa Välimerellä, on huomattavaa potentiaalia. Lisäksi on keskeisen tärkeää vahvistaa tieteen ja liiketoiminnan välisiä yhteyksiä tieteellisen tiedon muuttamiseksi käytännön ratkaisuiksi, jotta voidaan elvyttää teollisuutta ja asemoida etelä globaaleihin arvoketjuihin. Tätä varten on olennaisen tärkeää jatkaa teknologian siirrosta vastaavien toimistojen roolin vakiinnuttamista erityisesti etelässä esimerkiksi vahvistamalla hallinnollisia valmiuksia. Näiden strategisten alojen määrittely ja valinta kehitysstrategiassa on merkityksellinen tekijä eteläisten alueiden kilpailukyvyn lisäämisessä, millä olisi myönteinen vaikutus kansallisella tasolla. Nykyisten politiikkatoimien ja suunniteltujen investointien kohdentaminen etelälle ominaisille aloille voi lisätä alojen taloudellista vaikutusta entisestään.

(27) Liiketoimintaympäristön kehittäminen helpottaisi yrittäjyyttä, ja paremmat kilpailuolosuhteet edistäisivät resurssien tehokkaampaa kohdentamista, mikä johtaisi kilpailukyvyn ja tuottavuuden kasvuun. Kilpailun lisääntyminen ja alakohtaisen sääntelyn parantaminen hyödyttäisivät myös kuluttajia ja parantaisivat julkista taloutta, mikä helpottaisi korjaamaan suureen julkiseen velkaan ja tuottavuuden heikkoon kasvuun liittyviä Italian haavoittuvuustekijöitä, kuten johdanto-osan 10 kappaleessa todetaan. Vuosien 2021 ja 2022 vuotuisten kilpailulakien täytäntöönpano on aloitettu, ja sitä on jatkettava. Italian lainsäädännön mukaisesti Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmassa säädetään kilpailulain hyväksymisestä vuosittain. Suunnitelmassa ei kuitenkaan määritellä kaikkia aloja, jotka voivat kuulua vuotuisten kilpailulakien soveltamisalaan. Asianmukaiseen ja säännölliseen vaikutustenarviointiin perustuvalle lainsäädäntöaloitteelle on erityinen tarve vähittäiskaupan alalla, erityisesti uusien kauppojen perustamista ja myynninedistämistä koskevan sääntelyn osalta, säänneltyjen ammattien osalta, erityisesti ammattiin pääsyn edellytysten helpottamiseksi, sekä rautatiealalla, jossa lähi- ja kaukoliikenteen palvelusopimukset olisi tehtävä kilpailuperusteisesti. Lisäksi Italian kilpailuviranomaisen mukaan merkittäviä kilpailun esteitä on useilla muilla aloilla, kuten postipalvelujen, lääkkeiden, kauppakamareiden ja yksityisten autonvuokrauspalvelujen aloilla.

(28) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2024, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia euroaluetta koskevan vuoden 2024 suosituksen toteuttamiseksi. Suositukset 1, 2, 3 ja 4 auttavat Italiaa panemaan täytäntöön euroaluetta koskevassa vuoden 2024 suosituksessa vahvistetut ensimmäisen, toisen, kolmannen ja neljännen suosituksen.

(29) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksista 1, 2, 3 ja 4. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuustekijöitä, joita liittyy suureen julkiseen velkaan. Suosituksissa 2, 3 ja 4 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan haavoittuvuustekijöitä, jotka liittyvät heikkoon tuottavuuden kasvuun, mikä osaltaan tukee BKT:n potentiaalista kasvua ja edistää näin ollen myös suosituksen 1 noudattamista. Suosituksilla 1, 2, 3 ja 4 myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että euroalueelle annetun suosituksen täytäntöönpanoon johdanto-osan 28 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Italia toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla muun muassa julkinen velka saadaan uskottavasti lasku-uralle keskipitkällä aikavälillä ja jolla julkisen talouden alijäämää suhteessa BKT:hen saadaan supistettua kohti perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa; tekee verojärjestelmästä kasvua paremmin tukevan keskittymällä verokiilan kaventamiseen julkisen talouden kestävyyttä koskevien tavoitteiden mukaisesti muun muassa vähentämällä verotukia ja päivittämällä kiinteistörekisteriarvot ja varmistaa samalla oikeudenmukaisuuden ja progressiivisuuden sekä vihreän siirtymän tukemisen;

2. parantaa hallinnollisia valmiuksia hallinnoida unionin varoja, nopeuttaa investointeja ja ylläpitää uudistusten täytäntöönpanovauhtia; puuttuu asiaankuuluviin haasteisiin, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun nopea ja tuloksellinen täytäntöönpano voi jatkua, varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa; jatkaa kyseisten ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä keskittymistä sovittuihin toimintalinjoihin ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

3. puuttuu kielteisiin väestökehityksen suuntauksiin lieventääkseen sen vaikutuksia potentiaaliseen kasvuun muun muassa houkuttelemalla työntekijöitä, joilla on tarvittava osaamistaso, Italiaan ja pitämällä heidät Italiassa sekä erityisesti naisiin, nuoriin ja työssäkäyvien köyhyyteen liittyviin työmarkkinoiden haasteisiin erityisesti epätyypillisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden osalta;

4. määrittää teollisuus- ja kehitysstrategian alueellisen kuilun kaventamiseksi yksinkertaistamalla nykyisiä politiikkatoimia ja ottamalla huomioon keskeiset infrastruktuurihankkeet ja strategiset arvoketjut; torjuu jäljellä olevia kilpailua rajoittavia toimia erityisesti vähittäiskaupassa, säännellyissä ammateissa ja rautatiealalla.

Tehty Luxemburgissa 21 päivänä lokakuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

NAGY I.